

Кемчиликлени, жетишимлени юсюнден да - ачык халда

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

«Тегерек столга» кыатышкан Нальчикке бардырылган гастрофестивалдин юсюнден да окомларын ачык айткандык. Кьонак-байлыкка, аш-азыкка, адаманы жарык келлюклерине бек ыргыз болганылар бирча тергендиле, алай бу ишни кыруада улуу келлюк сезилгени да жашырмагандыла.

Мындан арысында аллай фестивалга кыруарга, кьонаккыны сейричидирге, келлени чакырырга сую эск, ишге ие кезде кыарарга, хар нени да аллындан сагыш этерге юйренирге керекибз.

энтта да юйрменгендиле. Алай эрте-кеш болса да аны кыюлга алмай болук тоюлдо. Аны ючюн а былай туризмин бириккен концепциясын жарашдырырга керекди. Жыйлыгыга кыатышкан бу ишни ассоциация халда кыруалган биригуи тамаларга кереклисин белгилегендиле. Ала оком этгенден, аны санына рестораторла, бизнесменле, турфирмаланы башчылары, ашарык затла чыгарычула, фермерле эмда власть структураланы келечилери кирирге керекдиле.

Мурат Шогенкулов, ол селгеге кыуак саят, шендоде санатор-курорт эмда туризм

Мурат Шогенкулов, ол селгеге кыуак саят, шендоде санатор-курорт эмда туризм тышындан келгенини ВВП-га кыошумчулуктары 3,4 проценти. Сагынылган жылга уа аны эки жерге кейбирте бор салынганды.

Битеу дунияда былай туризмин 80 проценти юйор бизнесди, бизи республикада да бу жаны бла артык башкалыгы жокту. Ол себепден предпринимательле бла байламлыкка ишлерге, сфераны айнатырга чырмаган кемчиликлени кетерим амалланы да кыюлга алырга керекди, - дегени палатаны башчысы.

Ол солурга келгенине жумушларына кыару (сервис) бегирек да жарышканы белгилегенди. Болумну торлендир ючюн а, кьонак койлени, рестораторланы, башка обьектлени ишчилерин юйретуу курсла бардырырга тийишди. Предпринимательге да бизнес-планга жарашдыруу, административ тыгызчаны кетериу, финансла бла себеплик этиу жаны бла болушай болук тоюлдо, - деп кьоншыханды Хасан Мухамедов.

Ызы бла Кантемир Давыдов Шимал Кавказны республикаларында туризм жаны бла белгилери жерлени кыалай бир адам билгенин айтканы эмда

аланы сейрилерин ачыктуу интернет-мониторинг эсеплери бла шагырейлендиргенди. Анга кере бир-бир субъектледе PR политикага хазна эс бурлайды. «Сез ючюн, догерилге кичилерин, кыарачайлыла да аллай ашарыкларын бла айранны гастрономия брендле чыгарыу жаны бла бек кыты кыармашадыла. Экинчилери жыл сайын кыаар халкыны жыйган тийишли фестивалга бардырадыла. Кыаарты-Малкыарда да ол сынам алына иги болук эди», - дегени ол.

Жыйлыуда айтылганы эсеплерин чыгаруа, гастрономия эмда терели туризм жаны бла болум республикада болганы онтыга чыгуда келишмегенин, анда-санда бирише фестивал бардыруу бла болмазлыгын предпринимательле эмда власта толу аныгалаыларын белгилеге болукту. Аны торлендир ючюн а, айнатыу жолу белгиле, ишни кыюлга тыгыз алырга кереклисин баямды. «Узак жолу алга атылган кыкыстар» деген аллай эск барды да, бу ишге да ансыз болук тоюлдо.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Документте

Кыаарты-Малкыар Республиканы Маданият министрствосуну юсюнден Болумга торлениу кийриуну юсюнден Кыаарты-Малкыар Республиканы Правительствосуну

БЕГИМИ

2019 жылыны 14 октябри

Нальчик ш. №177-ПП

Кыаарты-Малкыар Республиканы Правительство этеди: Кыаарты-Малкыар Республиканы Маданият министрствосуну юсюнден Кыаарты-Малкыар Республиканы Правительствосуну 2016 жылда 1 мартта чыгарылган 22-ПП номерли бегими бла кыабл керюлген Болуму 4-чу пунктуна 4.54-8 подпункту кыошарга: «4.54-8. Россей Федерацияны «Ата журтну кыруулай жоюлганылары атлары унутулмаза этиуну юсюнден» Законауна, Ата журтну кыруулай жоюлганылары атлары унутулмаза этиу жаны бла мадарла керюзюлген Федерал эст республикалы кыруал программаларга тийиш

ишлелик Кыаарты-Малкыар Республиканы толтуруучу власть органылары, жер-жерли самоуправлянианы органырына Ата журтну кыруулай жоюлганылары атлары унутулмаза этиу жаны бла жумушлары бардырыга Кыаарты-Малкыар Республиканы толтуруучу власть органылары полномочиялары чеклеринде себеплик этеди, ол санда федерал кыруал органы, Кыаарты-Малкыар Республиканы толтуруучу власть органы, жер-жерли самоуправлянианы органырына араларында бирге ишлеуну кыуарды, жер-жерли самоуправлянианы органырыны бу сфера бла байламы ишлерин бирге тийишдиреди».

Кыаарты-Малкыар Республиканы Правительствосуну Председатели

МУСУКЛАНЫ А.

Кыаарты-Малкыар Республиканы «Кыаарты-Малкыарны маданиятыны юсюнден» кыруал программасына торлениу кийриуну юсюнден Кыаарты-Малкыар Республиканы Правительствосуну

БЕГИМИ

2019 жылыны 14 октябри

Нальчик ш. №178-ПП

Кыаарты-Малкыар Республиканы Правительство этеди: Кыаарты-Малкыар Республиканы «Кыаарты-Малкыарны маданиятыны юсюнден» Кыаарты-Малкыар Республиканы Правительствосуну 2013

жылда 17 сентябрде чыгарылган 256-ПП номерли бегими бла кыабы керюлген кыруал программасына кийрирге деп керюзюлген торлениуни кыабл кыюрге.

Кыаарты-Малкыар Республиканы Правительствосуну Председатели

МУСУКЛАНЫ А.

Пресс-конференция

Кьоркьуусузлуккуну кючлендиррге деп этилген мадарла

Кыаарты-Малкыарда МЧС-ге жангы адамалык кыдыла. Аны юсюнден Россей Федерацияны Эни болумла жаны бла министрствосуну КьМР-де Баш управлениыны таматасы Михаил Надежин кел болмай бардырылган пресс-конференцияда айтканды.

«Отдан кьоркьуусузлуккуну кючлендир ючюн, ол службага энтта да 120 адам алыккыбыз, ведомствону болууну салынган жангы бориланы толтуруу ючюн да кыошак халда 13 адам керек болукту. Нек дегенде мындан ары МЧС ишлене турган эмда хайранлыгырга

берилген мекямлага да надзор этеркиди. Инспектор отдан сакьяны мадарла не халда болганына кыаар, эркилик берилгини, юйге киши кечерик тоюлдо, - дегени Михаил Владимирович.

«Ол айтханга кере, МЧС-ни бир-бир бөлүмлери кетериликдиле, алада ишлене башка бөлүмлөрү бла уррек денелерге керююлдоюле. «Келер жыл 1 январдан кыыйын болуулары управлениыны арасы эмда От тоююуге кыаажу федерал

Михаил Надежин Россейни МЧС-инде аны оставаны социал болумуна эс бурлууганын да чертип айтканды. Ол билдиргенге кере, ведомствону башчысы Евгений Зиничевни буйругу бла келер жылдан башлап от ёнчолуочуно алырга 32 миң сомга жетериликди. Анга бюджет ахча салынганды. «Жашар жерлери болмаганыла фатар алырга субсидияла бериликдиле. Алты-жети жылы ичинде очо-

службаны КьМР-де биринчи отряды жабыйлыкдыла. Ала да кыулак этгенлени бири да ишисиз кыалык тоюлдо», - дегени Баш управлениыны таматасы.

Михаил Надежин Россейни МЧС-инде аны оставаны социал болумуна эс бурлууганын да чертип айтканды. Ол билдиргенге кере, ведомствону башчысы Евгений Зиничевни буйругу бла келер жылдан башлап от ёнчолуочуно алырга 32 миң сомга жетериликди. Анга бюджет ахча салынганды. «Жашар жерлери болмаганыла фатар алырга субсидияла бериликдиле. Алты-жети жылы ичинде очо-службаны КьМР-де биринчи отряды жабыйлыкдыла. Ала да кыулак этгенлени бири да ишисиз кыалык тоюлдо», - дегени Баш управлениыны таматасы.

ЮСОПЛАНЫ Галина.

Элбрус райондан

Саугыага – улоу

КьМР-ни Кел функциялары арасыны Элбрусдагы бөлүмю кыруалган замандан башлап республикада эм игилден бирини саналып келди. Ол ведомствону саугыаларына да тийишли болганыла турду.

Бу жол да аны кезиулоу саугыалаула бла алыгышаралды. Урунда жетишимлери, кел жылы бет жарыккы ишленени эм «бир терезе» системаны айнатыула кыыйын салганы ючюн баш специалист Будайланы Фатимага КьМР-ни Экономика айнатыу министрствосуну Сыйлы грамотасы берилгенди. МФЦ-ны бөлүмюно таматасы Толгурлараны Расулга, баш специалист Белла Моховага, Хаджиланы Артурга ырызлык кыатыла тутдурулгандыла.

Тырынуузда орналган Элбрус филиалга, Кыаарты-Малкыарда эм жетишилмеген, «Лада Гранта» машина берилгенди. Ол биологияда кыруер жетдирилгенде хайранлыланды.

жерге Былым эли мектебини окуучулары тийишли болгандыла, ючюнчө жерге 5-чи номерли гимназияны сохталары чыккыандыла. Алчылары район администрацияны, Чечки управлениыны сайлы грамоталарын алгандыла, алагыла АК автоматтаны мажбурлар да кыуаланганды. Эни эчтерде эм иги керюмдочуно керюзюлгенге Чечки управлениыны, ветеранлары «Боевое братство» Битеурессой жамауат организациясыны регион бөлүмюно сыйлы грамоталары тутдурулгандыла.

Волонтерлери форуму

Жаш тёлкөн «Твой ход» деген форуму Тырынуузу 5-чи номерли гимназиясында - КьМР-ни Жарыккылардыруу, илму эм жаш тёлкөн ишлери жаны бла министрствосу автоном коммерциялы болмаган организация – «Билим берүү» миллет проектин «Социал кыруулау» федерал проектин чеклеринде Волонтерлуккуну айнатыу ресурсура бла бирге ачкан волонтер филиалында - этгенди.

Форумга Тырынуузу Билим берүү мектептерини тамата класстарына жоготуу жукту окуучу кыатышкандыла. Жаш адамла бла келери ырызлыккылары бла ишлене организациаланы башчылары тоюбегендиле, ала мындан арында да жетишимли байламлыкка кыруалкыларына шашанганыларын билдиргенди.

Программада келери ырызлыккы бла жумушалага кыатышуну ызыларын белгиле этиу, шагырейлендирүү ишле, ушакыла, таматала бла кыуамада уруна билги, тренингле, социал проекториване болгандыла. Школупаны кыуумлары проекте жарашдырылгандыла, бирге ишленгенди, ойнагандыла, торлю-торлю проблемалары тындырыла амалланы излетгенди. Себейле бир бирлери бла таншып, жангы сынам алгандыла. Ахырында алагыла волонтер удостворениланы тутдуруп, насыяхат, алгыш сөзле да айткандыла.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолый хазырагында.

КЕРМЮЧ

Илму тинтиулерине – бийик багыа

Кыаарты-Малкыарны кыруал аграр университетинде бу конюде «Алтын коз арты - 2019» деген агропроекттин кыруулу керюмчү бардырылганды. Ол Эл мюлде эмда жарашдыруучу промышленностьда уруунгандыла, конюно жораланганды. Кеси да республикада «Вернадский» илму-билим берүү консорциуму эмда шендоде кел институтла, музейледе, илму аралада бардырыла турган «Наука О» Битеурессой фестивалы чеклеринде

тини Аграр вопросла, табийгаты хайрылауу, экология эмда тегердеги кудуретини сакылау жаны бла комитетини башчысы Артур Текушев, республиканы жарыккылардыруу, илму эмда жаш тёлкөн ишлери жаны бла министрини орунбасарыны кылулуугу толтурган Мокьаланы Ачезем, Эл мюлк министрини кенгешчиси Владислав Шуганов да болгандыла, деп билдиргендиле вуздан.

Керюмчю КьМКыАУ-ну ректору Аслан Ала-

Керюмчю кешир алтын эм доммакк майдалагыла, сорд дагында дипломлага тийишли болганы проектлени авторларын саугыалаганды. «Бла бизи барыбызны да өхтөмлендирген, университетде бардырылган илму инновациялы тинтиуле кыйматлы эмда магъналы болганыларын керюзюлген саугыаладыла», - деп кыошканды. Артур Текушев а АКК-га билимни, уста кадрларына хазырауда университет эчти жерин алганын чертгенди. «Мен да кеси заманды да бу вузду тузукканым бла дайым өхтөмленеме. Аны педагогтарына бийик жетишимле, ала

кыошканды. Артур Текушев а АКК-га билимни, уста кадрларына хазырауда университет эчти жерин алганын чертгенди. «Мен да кеси заманды да бу вузду тузукканым бла дайым өхтөмленеме. Аны педагогтарына бийик жетишимле, ала

кыошканды. Артур Текушев а АКК-га билимни, уста кадрларына хазырауда университет эчти жерин алганын чертгенди. «Мен да кеси заманды да бу вузду тузукканым бла дайым өхтөмленеме. Аны педагогтарына бийик жетишимле, ала

кыошканды. Артур Текушев а АКК-га билимни, уста кадрларына хазырауда университет эчти жерин алганын чертгенди. «Мен да кеси заманды да бу вузду тузукканым бла дайым өхтөмленеме. Аны педагогтарына бийик жетишимле, ала

ОМАРЛАНЫ Мурат.

кыруалганды. Кьонаккыны санында КьМР-ни Парламентте жев ачканды. Ол келгенге жорек ырызлыккыны билдиргенди. Ызы бла алгыаркада Москвада этген «Алтын коз арты - 2019» кер-

Энергетика

Каменкага – жангы ток ыз

«Каббалэнерго» компанияны специалистлери бу конюде Каменкада жангы ток ызы хайрыларга бергендиле. Энди ол эли жангы микрорайонда ишленири юйени электрочок бла жалчытырылды.

Ол тийерин бийыл кел сабилли юйорлеге белген эдиле. Анда жюден артык участка барды. Адамла кыруулу ишлени башларча уа ток болмаганы тыгыз атыл турду. Аланы жарыуларын эсге алып, Чегем районну электросетьлеринде тийишли проект жарашдырылгандыла.

мадар этгендиле. Кысык заманын ичинде энергетикле 160 кВА кючлоу подстанция эмда 68 темир бетон чыпын орнаткандыла, 2,5 километр бийик вольтуу ыз созгандыла, анга хар участканы да кыошкандыла.

- Бу юйорлени ток бла тер эмда тыгыз жалчытып башларча биз кыюлдан келгенин аймакта кюрешкенибиз, - дегени энергокомпанияны башчысы Муртаз Каров. Каменканы администрациясы таматасы Бепайланы Илияс, элчиле да энергетик

клетге ырызлыккыларын билдиргендиле. Чегем РЭС-ни коллективине эмда аны башчысы Жаболаны Муратха да тийишли кырууларга ючюн эни ыспас этгендиле.

ЭКИ КЮН
ЖАРЫТХАН САБИЙЛИК
Атасы Саф эки көрө койгөнгөндө. Ол аны ислам дин берген эркиниги эди. Эки ананы - Минлеял бля Вазифаны кыялыранды өстөндө онеки сабий. Буллай койорлоде болуучусуна, ала молк жюрюктө, мал туту, жер сюрө билгенди. Кыйлагылар да аман болмаганды.

Мустай Карим «Узак, узак сабийлигим» деген авторграфалды повестинде айтыпкан, аны кеси анасы Вазифа ариу жырлаганды, төпсөнгөндү. Тамата анасы уа, сабийден арууган тишируулага караган ананы, көп жомак билгенди, илгир сайыт от жазгада отуруу тегерегине жыйылган сабийлерге айтаңды алаңы.

Тиширууа бир бирлери бля ариу жашаганды. Андан болур, Мустай тамата анасын койно чигинисине санаганды, аны битеуда сабийлиги от жарыганды. Уруу алауагында жакты болуп, эси кетип турганда, эки анасы да келгенде аны көз алпына. Тамата анасы таукелик бергенди. «Битеу бизни насыбыбыз, кыуанчыбыз, жарсыларыбыз, ачыуларыбыз, харкноклоп ишибиз, узак умутларыбыз, да аны тегерегинде айлангандына», - деп эсгергенди ол.

жибергенди. Алай ары Рауза кеси барганды. Уруу башлангыч, поэтии 10 июльда аскерге чакырганды.

Мустай Карим, Муромда сызыны аскер училищесинде төрт ай окутуп, кийи лейтенант чыны бля 17-чи мотострелк бригадада сызыны таматары болганды. Кызават жоллары Брэнск жанында башлаганды. 1942 жылда 25 августу аруу жаралы болуп, төрт аны госпиталда жатып, фронтка журналист болуп кыйтаңды. Алгыга «За честь Родины» деген татар тилде чыккыган газетде, ызы бля 3-чо Украин фронту «Советский воин» газетинде ишлегенди.

Мустай Карим тууганы - 100 жыл

Башкир поэт, драматург, Социалист Урунуун Жигити, РСФСР-ни икусустволарыны сыйлы кыгулукчу, Башкир АССР-ни халк поэти, Ленин татыны СССР-ни Кыргыз Республикасыны лауреаты Мустай Карим 1919 жылда 20 октябрда Кызылсуу элде тууганды. Аны керти аты Мустафа Каримовду, апасы - Саф.

Халкыны атын узак кенгеде айтдыргып жан жууучубуз

1971 жылда Мустай Каримни башкир тилде сайлапалары беш китап болуп, 1978 жылда уа «Узак, узак сабийлигим» деген китабы чыккыганды. Ол якут эм башка тилдерге кыярылган. Аны бля «Прометей, аты отуну» деген тысыасы койно жазуучугуа 1984 жылда Ленинны сагысы бергенди. «Годам вослед» деген наму жыймадыгы койно а поэт СССР-ни Кыргыз саугасына тийишли болганды.

Совет кыяран чачылгандан сора ол, Башкыростананы Баш Советини депутаты кыярандына, миллет тилини саклау жаны бля көп иш аттенди. Аны бир илеми - республиканы таматары башкир тилини билгире керекди деп, ол айтан регионун айыруу законун киргенди.

1995 жылда Мустай Каримни урунда, илгирде, културда, икусуствода, халкыла арасында шукулукчу койноде жетишмилери койно «За заслуги перед Отечеством» деген III даражалы, 2004 жылда уа - көп жылланы ичинде россия адабиятыны айнытуда этген иши койно «За заслуги перед Отечеством» деген II даражал орденде бля сауыгалганды.

«Жашууу чыккыры» деген китабы да 2004 жылда чыккыганды. 2005 жылны март айында Башкыростананы жаш төлө миллет театры, режиссер бизни жерешчиби Кыулбайланы Мусулани болуп, Мустай Каримни пьесасына кер - «Бизни койно кыуанчы» деген спектакли салганды.

Автор салуктада ол ахыр койно эди. **САУДАЛА**
МАЛКАБАРНЫ ШУХУ
Кыайсыны жашууанда жаркык ызы койган адамдадан бири эди Мустай Карим. Экси да аз адамлы миллетини келечилери, бир заманда тууп, социалист кырулушу кереккеде билим атырдыла. Улуу Ата журт урунда турган жерлерин кырууларга бирча чыккыганды, аскер журналист болганды.

Мустай бери Кыайсынга кыонкагы көп кер келгенди. Бюгон алаңы бирини койорондө сөз барганды, шуулыны барын да сагыш койно кытыгында. Керти имунаны теренкер билгире изилгенде уа жый солуу койноде гимназияда математика школ ачканды.

Бюгонколедге Тебуланыны сынылы устанды. Шыктою мектепнде инновацияла амалла болгоннай жарамгаланы билебиз, аны себелли ол да Федерал кыярал билим бирги стандапартаны чекеринде устанды. Бир кыярал экзамени бардырган пункта бир ннча жынлы техника специалист ишин тындырды. Аны кыярал эсеп аттестацияны бардырууна билим кыруучу хурерлиги койно. Кыргыз-ни

жыл поэт «Ай туулган көчө» деген трагедиясын жазып бошаганды. Анга көре Малкяр театрга да эсде кыялган койно салганды. Башкир драматургияда ол ариу ызы койноганды - «Айгулуу кыяралы», «Салават», «Прометей, аты отуну» деген пьесаланы авторду.

1967 жылда «Ай туулган көчө» деген трагедиясы башкир сахнада салынганда, анга РСФСР-ни К.С. Станиславский аты кыярал саугасын тийишли киргенди. Ол жыл Мустай Карим «Сайлапаларыны» биринчи тому койно Салават Юлаев аты республикалы премияны да алганды.

былай жалу жолукчу бля башлаган адамы кылык хуренини койсондо от этгенме. Алай таукел атлай эди ол! Тоз да ма алай ехем атлай эткенди жашуууну. Ол жалу жомук Чөгөмдө башлангы. Чөгөмдө кыйтаңды», - деп жазганды ол.

Бир кере Кыргыз-ни културасыны сыйлы кыгулукчу Ботталаны Мурат алай айтаң эди: «Уфага жумуш бля барып, Мустай Карим бля таанышканды, ол манга Кыайсыны бертиген бек ити болганын унутмаймы. Бир сейрим а, беш жыл окуп жанындан ары тогшогенди, театры босагысында сөзлөп турганын май, мени танып, сөйлөшгөн эди. Унутмай турганына сейирингенди: «Мен Кыайсыны жерлишин атын кылай унутпурму. Мурат!» - деп, атымы айтып, көйөмю таула бля тег эткен эди...»

ЭСДЕ ТУТУ

Окуучула койгон поэт, жазуучу, драматург Мустай Карим 2005 жылда ауушканды. Ол Уфада мусулман 2013 жылда асырылды.

2015 жылда уа ол да, сабийлири Илиз бля Альфия, туулугу Темирбулга да аталарыны аты бля фонд ачканды. Аны баш иши башкир тилини саклау эм башкир адабиятыны айтышты. Жарсыуга, жаны быйыл ауушканды.

Поэт дагында Ленинни (эки кере), Урунууну Кыргыз Байрагыны, Кызыл Сууларын, Кыргыз Журналды, «Сыйлыкты» белгисин ордендеге тийишли болганды. Аны Башкыростананы Илму академиясыны сыйлы академияне айырганды.

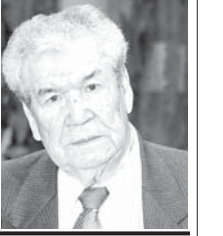
Атын Москвада, Уфада, Алма-Атада, Кызаанда, Башкыростананы башка шахарларында, элдеринде оралма, Уфада миллет жаш төлө театр, аэропорт, школа, самолёт, криул лайнер да жорютегенди. Уфада Профсоюзланы койно алында эсертмеси соеледи.

Жыл сайын жазуучу аты бля Башкир кыярал университетини филология факультетинде ити окуучу студенте стипендия алады. Аны койсондө көп кере койно алдырганды, сураты бля экомисулк ача чыккыганды. Бизни республикада уа Кыайсыны аны шуку Мустай Каримни аты Чөгөм аушуда бийликлиги 3555 мер болган тауга аталганды.

МУСУКАЛАНЫ Сакманат.

атларын айтдырганды. Алаңы шукулуклары келген, көллик төлөпөгө да дерсдиле, койлодоле.

Кыулайланы Кыайсына: «Мен Мустай Каримни чыгармаларында сора Башкыростананы койсондө зат да окумай, бир башкирлини кермеи турсам да, аны кесин, халкына да билгенге санаркы эдим», - дегенди. Ол да бек багалганды таулу поэт шухун. «Көп жыл алгыга Кыулай улууну тууган жеринде би экибиз да кыял башында бара эдик, булутланды да бийик. Манга ол жалу жолукчу кыоркууу болса да, ол койорнек эди. Ол заманда мен жашуу жолун

Нальчикде Кыярал концерт залда «Фамулу атааналаны школу» деген ат бля республикалы конференцияны ачып, анга Кыргыз КМР-ни жаркыландырыу, илму эм жаш төлөно ишлери жаны бля министрлини кыгулугун толтурган Аугес Кумуков бол школ «Сабийлери болган койорнеге себеплик эту» деген феодал проклянда керө куралганын билдиргенди. Бери келгенге көп затка койорениклирине ышанганын айтаңды. Тишируулану республикалы союзууну башчысы Аупит Каскулова уа, бусуга ататгы сабийле компьютеринде, торлюторлю гаджетинде, телеэкранланы алларында асыры көп олтурганды, анга саугаларына хата салгыларын эсертти: «Быллай школ ол жаны

Юйретуу
Ата-аналага аламант школ

Нальчикде Кыярал концерт залда «Фамулу атааналаны школу» деген ат бля республикалы конференцияны ачып, анга Кыргыз КМР-ни жаркыландырыу, илму эм жаш төлөно ишлери жаны бля министрлини кыгулугун толтурган Аугес Кумуков бол школ «Сабийлери болган койорнеге себеплик эту» деген феодал проклянда керө куралганын билдиргенди. Бери келгенге көп затка койорениклирине ышанганын айтаңды. Тишируулану республикалы союзууну башчысы Аупит Каскулова уа, бусуга ататгы сабийле компьютеринде, торлюторлю гаджетинде, телеэкранланы алларында асыры көп олтурганды, анга саугаларына хата салгыларын эсертти: «Быллай школ ол жаны

бля тюз амал табарга койорнеге да болуучу. Аны баш маганылы борчу сабийлери болган койорнеге эс бурдуу, алауга болушучу» дегенди. Конференция беш секцияга юлешини бардырылганды. Алада быллай темала сюзюлөнгөндө: кейр заманга усталык сайлау, сзлени тюз айтуу, школго дери жайл санау, балачыккыны койорнеге, адел-кылыккыга тоюшондоруу, кичи класпада окуганын атын кылаулары, сабийни хылырылгы, школ жашауда тобеген чырмаула, компьютер оюнда тыгууну амаллары эм башала. Форумга 150-ден ашыры артык бля кыташканды. Алаңы араларында усталла, койретуюле, ата-анала да бар эдиле. Аны ишлене кезиуде, са-

бийлени булжуртура да амала кыярганды. «Бу конференция сейрлик майдаңды. Ол сабийни фахмууну заманга ачыккыла са себеплик эту бля келечини кыялына, саугулуу жашауу халкы бардырырга, эринеи ишлерге, ниет-кылыккы жаны да аинтыргыга аламант онла анды. Ишлене адам саугулуу ариу кылыккы, келно билген, ата-ананы айтаңын жерге салмай этген, ити окуганын, спорт бля да керешген сабийлени кылай бедорону? Ма ол сооруга мында жууула табарга болуучу. Мен бери келгенге бири да окугунмаймы, дегенди кой сабийни анасы Татьяна Невина.

ХОПАЛАНЫ Марзип.
Суратын автор алтыр.

Абадан төлөпюз
Жигерлиги койнон - орден эмда «Москвич»

Малкяр халкк кичюлюргөндө, Диналаны Матууну жашы Юсюн төрт классында улуу сабагы эди. Ала Кыргызстананы Кант районуун Ленин аты колхозуна тогшөндө. Көп да бармай жаш машина-трактор станцияда (МТС) прищепка болуп ишлеп байшайды. Жын етпеген, эл молк кышкылары ити билгени койно, трактору жорюторке эркинлик берди. Алай бля Юсюн койорнеге тогшөнгөли арасында биринчи тракторчу болды.

Анда бери аны жашауу техника бля байламды. Тракторда иш бир койнеге да кыймай, берген планлары артыгы бля толтуру турганды. Колхоз да бай болганды, ити ишленгени терк-терк билгендиле - сыйлы грамотала, будай да бергенди. Дина улу да иш келпөлөгө койно таматадан көп махтау алганды.

Юсюнго башламчылыгы бля элде көп ачык иш тамалганды. «Элге деп агач келгенди, аны тер иш кетиге, деп билдирди да, кыуам жаш болуп ингире Нальчик жетибиз. Са кечени эки вангондоту муоруланы кыатарып, машиналага жоктейбиз», - деп эсгерди жигитибиз.

Дагында алай бир шарт: жайлыккада кыошпадан бирин жамарга керек болганды. Жол а жош. «Мен бичеге кыошк жол этпей койомам дейме да, башында башлап, эрт-тнпке жолну кыошк дери етдурөмө. Аны эт деп манга бир адам да кысаманды, кесим жорегим тэмэй ишлегенме», - дейди тамата.

Ата журтка кыйтырга эркинлик берилгенди. Диналары олсагач жол берилген койно керкөтө, кырайы иште да тир кытайларды. Коңдош будайны жатка бля органдыла, жыйыганды, кече уа жер соргендиле. Колхоз кырайга көп киреу етпурөк асыры итингенден, сабанчыла арый-талмай кырмашканды.

Алай бля тирлик кырансыз жыйылганды. «Биринчи жылда болмаганды бля тирлик алгыны бзысы эсимдеди. Желурса, будай, терик толкунула, ары-бери кыйылганды», - деп эсгерди тамата.

Бригада төздөде жумушлар бошагандан сора биринчизыларга эли башына - Кыргыз - чыккыганды. Колхозну биченилгени көбөсуну чында болганды. Былай улуу жерни трактору терк чынып башкага амал жок эди. Ол себелден Юсюн биринчи жылда окуму тракторга кыошканы жарашдырып, негери бля бирге бу жумуш кылагы аладыла. Ол тик жерлени окуму бирдизге да санамай чыгып башкырындан улуу усталыгы болганы көрөне эди. Бригадада ишлене да, шападан башлап жайыны таматасына дери, бийлеу койорени салып урунганды.

Анда сора да, эле агач, башха зат келсе да, жашла бля иезу кырап жыйышдыргыбыз. Саулай айтаңды, механазорла, малчыла, кыгулуучула эм сабынчыла да заманаланын, кыярууларын аямай, эли, колхозну да агыты

Ол гимназистден волонтер кыуаму да кыярганды, ала шахарда болган жумушлага тия кыташканды. Жер-жерли самоуправляенины район советини Жаш төлө палатасыны председатели болганы себелли ол жыйылууда жаш адамла бля байланы соруланы көпторгөни турады, бирси депутатта бля биригип, жашланы бля кызыланы жашаулары айыры берчине, алаңы ишмушуда тирликкери бамлангыча керешеди, торлюторлю акцияла бардырды.

Мариям Расулвана кесин насылып инсанга санады. Ол школго, окуучуларына айыры берчине, алаңы ишмушуда тирликкери бамлангыча керешеди, торлюторлю акцияла бардырды. Мариям Расулвана кесин насылып инсанга санады. Ол школго, окуучуларына айыры берчине, алаңы ишмушуда тирликкери бамлангыча керешеди, торлюторлю акцияла бардырды.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

ПРОФЕССИОНАЛЛА

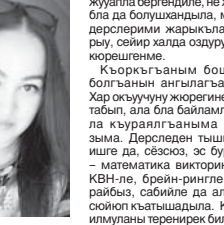
«Хар окуучулу жорегине жол табалгыныма ыразыма»

«Ол бийик профессионалды, билимдиги, сабийлени сюеди, усталыгына кертичиди. Окуучу-ойретуу ишин бютон маганыла амаллары изилуно жолундады. Дерслеге тынгылы хазырланган заманымда, саулай классны эчкилгенин сора да, хар окуучууну психологиясын, жыл санын, аны онлаңры жисе алады. Окутууда бусугач заманы психология эм педагогика ызыларн хайырыланды, информациялык технологияны ишине синдирди.

ююдо ол анда эчкини сыйлы жерин алгыны да. «Уста болурга сабийлигимден бери койонме», - деп халпарайды кесин койсондө Мариям Расулвана. - Биринчи устасы Светлана Семёновна Галава эди, анга ушарга изилгениме, ол манга бек иш, бек огурулу, аскаллы инсанча керюнгөндү. Аны хар кызылын жаратканма, дерслерине арууганында окууна ашыккыганма. Светлана Семёновнага хурметини изиле бля айтып билдирди тийюйдю. Аны хайырандан койонме шолкуну да, бу усталыккы да. Аны: «Билмеген айны тийюйдю, окумаганын айтылды», - деген сөзлөрүн эсимден кетиремини. Мариям кеси бек иш окыганды, математикадан бля физикадан район эм республикалы олимпиадала бля бийк керюмдө көрпөгөттенди. Муратын а бир заманда да кыймаганды, башха усталыккы койсондө сагышланганды да эммегенди, уста болуугуна бир да иштели тийю эди. Мектепни алтын майдалга бошоп, ол Кыабарты-Малкяр кыярал университетини

математика эм информатика факультетине киргенди. Ол дерслер аны эчки сейирин кыошканды, аны заманды да. Ахшы окуганы койно «Россейни фахмулу сабийле» программасы көрө эчки стипендияга тийишли болганды. Университетти да ол айырмалы диплом бля тауусканды.

жугула бергендиле, мен жаны бля да болушкандыла, мен а дерслерини жаркыландырыу, сейр кылда оздурурга керешенме. Кыргызстаным бошдан болганын анылганымма. Хар окуучулу жорегине жол табалгы, ала бля байламлык ла кыуаралганыма ыразыма. Дерслерден тышында иште да, сөзсюз, эс бурма - математика викторинала, КВН-ле, брейн-рингале кыурайбыз, сабийле да алагы койно кытыгында. Керти имунаны теренкер билгире изилгенде уа жый солуу койноде гимназияда математика школ ачканды.

Бюгонколедге Тебуланыны сынылы устанды. Шыктою мектепнде инновацияла амалла болгоннай жарамгаланы билебиз, аны себелли ол да Федерал кыярал билим бирги стандапартаны чекеринде устанды. Бир кыярал экзамени бардырган пункта бир ннча жынлы техника специалист ишин тындырды. Аны кыярал эсеп аттестацияны бардырууна билим кыруучу хурерлиги койно. Кыргыз-ни

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

БЕККИЛЛАНЫ Омар.
Былым эл.

